

**College van regeringscommissarissen
bij het hoger onderwijs**

**Verslag over de werkzaamheden
van de regeringscommissarissen in 2018**

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	5
1 SITUERING VAN HET REGERINGSCOMMISSARIAAT	6
1.1 <u>SAMENSTELLING VAN HET REGERINGSCOMMISSARIAAT</u>	6
1.2 <u>HET COLLEGE VAN REGERINGSCOMMISSARISSSEN</u>	6
2 HET TOEZICHT	8
2.1 <u>VISIE EN AMBTSBEVOEGDHEID</u>	8
2.2 <u>ESSENTIE VAN HET TOEZICHT</u>	8
2.3 <u>CONCRETE INVULLING EN COÖRDINATIE VAN HET TOEZICHT</u>	8
2.4 <u>ADVIEZEN EN STANDPUNTEN</u>	10
2.4.1 <u>Algemeen</u>	10
2.4.2 <u>Bestuurs- en organisatorische aangelegenheden</u>	11
2.4.3 <u>Financiering</u>	11
2.4.4 <u>Personeelsaangelegenheden</u>	12
2.4.5 <u>Studentenaangelegenheden / Onderwijsaangelegenheden</u>	12
2.4.6 <u>Wetenschappelijk onderzoek</u>	14
2.5 <u>BIJZONDERE OPDRACHTEN, BIJZONDERE CONTROLETAKEN EN THEMATISCHE ONDERZOEKEN</u>	15
2.5.1 <u>Algemeen</u>	15
2.5.2 <u>Personeel</u>	16
2.5.3 <u>Studentenaangelegenheden / Onderwijsaangelegenheden</u>	17
2.5.4 <u>Maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening</u>	17
2.5.5 <u>Wetenschappelijk onderzoek</u>	17
2.5.6 <u>Het toekomstige toezicht</u>	18
3 MEEWERKEN AAN DE REALISATIE EN UITVOERING VAN HET BELEID	19
3.1 <u>ADVIEZEN</u>	19
3.1.1 <u>Aanvulling artikel V.148, § 3 CHO – toegang tot de ambten van docent, hoofddocent of hoogleraar in de Hogere Zeevaartschool</u>	19
3.1.2 <u>Aanpassing BVR's betreffende het jaarverslag</u>	20
3.1.3 <u>Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen</u>	21
3.1.4 <u>Aanpassing artikel IV.43 CHO – leidraad en beleidsplan studentenvoorzieningen</u>	21

3.1.5	Recurrente (terugkerende) taken	21
3.2	PARLEMENTAIRE VRAGEN.....	22
3.2.1	Studentenvertegenwoordiging	22
3.2.2	Schorsingen en uitsluitingen studenten	22
3.3	SECTORANALYSE	23
4	OPTIMALISERING VAN DE DIENSTVERLENING VIA VEREENVOUDIGING EN PLANLASTVERMINDERING	24
4.1	SINGLE AUDIT	24
4.2	SJABLONEN.....	24
4.3	VOORTSCHRIJDENDE DIGITALISERING.....	24
4.4	HET TOEKOMSTIG TOEZICHT.....	24
5	BEROEPEN, KLACHTEN EN VRAGEN IN HET KADER VAN DE OPENBAARHEID VAN BESTUUR	26
5.1	BEROEPEN	26
5.2	KLACHTEN	26
5.2.1	Tabeloverzicht	26
5.2.2	Inhoud van de klachten.....	26
5.3	OPENBAARHEID	29
6	PERSONEEL, BUDGET EN INFRASTRUCTUUR.....	30
6.1	PERSONEEL.....	30
6.1.1	Personeelsbezetting op 31-12-2018 in VTE.....	30
6.1.2	Personeelsbewegingen in 2018	30
6.2	BUDGET.....	30
6.3	INFRASTRUCTUUR.....	31
7	INTERNE WERKING.....	32
7.1	VERSLAG WERKZAAMHEDEN REGERINGSCOMMISSARISSEN IN 2017	32
7.2	WIJZIGINGEN IN HET TOEZICHTGEBIED.....	32
7.3	MIJN ONDERWIJS	32
7.4	OVERHEIDSOPDRACHTEN	33
7.5	GESTRUCTUREERDE SAMENWERKING	33
7.6	TPOW.....	33
7.7	DIVERSITEIT	34

7.8	VORMINGSACTIVITEITEN / TOELICHTINGEN	34
8	NAAR EEN SLANKER DOCH EVEN PERFORMANT TOEZICHTMODEL.....	35
8.1	MINISTERIËLE OPDRACHT	35
8.2	TRANSITIESTUURGROEP EN WERKGROEPEN IN HET KADER VAN HET (NIEUWE) TOEZICHT	36
8.3	ONTWERPDECREET	36
8.4	WERKGROEP RISICOMANAGEMENT	37
8.5	INFORMATIEBEHEERSPLAN.....	38

INLEIDING

Artikel IV.122, 4de lid, 3°, van de Codex Hoger Onderwijs van 20 december 2013 (hierna CHO genoemd) bepaalt dat het College van regeringscommissarissen jaarlijks verslag moet uitbrengen aan de Vlaamse Regering over de werkzaamheden van de commissarissen van de Vlaamse Regering bij de hogescholen en de universiteiten. Deze bepaling wordt echter opgeheven door het decreet van 1 maart 2019 tot wijziging van de regelgeving betreffende het toezicht op en bepaalde organisatorische aspecten van het hoger onderwijs (hierna toezichtdecreet met inwerkingtreding op 1 september 2019). Bijgevolg is onderhavige editie, die betrekking heeft op 2018, de laatste in een rij van 7.

Ook in 2018 bleef het verzorgen van de continuïteit van het toezicht (het adviseren van begrotingen en jaarrekeningen, het voorbereiden en actief bijwonen van bestuursvergaderingen samen met het adviseren bij en het onderzoeken en oplossen van probleem dossiers) de corebusiness van de regeringscommissarissen en hun diensten.

Daarnaast werd verder werk gemaakt van “Een slanker toezichtmodel voor het Vlaamse Hoger Onderwijs”. Dit deels anders ingevulde toezicht zal zijn definitief beslag krijgen in de tweede helft van 2019 en kreeg een decretale basis met het toezichtdecreet van 1 maart 2019.

In het eerste hoofdstuk van dit verslag worden het regeringscommissariaat en het College van regeringscommissarissen kort gesitueerd. Hoofdstuk 2 zoomt in op het toezicht en geeft een opsomming van een aantal belangrijke adviezen en standpunten die de regeringscommissarissen het voorbije jaar hebben geformuleerd. Het hoofdstuk bevat tevens een overzicht van de realisaties in het kader van de bijzondere opdrachten en controletaken, alsook van de thematische onderzoeken die werden uitgevoerd. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de specifieke bijdragen van de commissarissen m.b.t. de realisatie en uitvoering van het beleid. De optimalisering van de dienstverlening (vereenvoudiging en initiatieven tot vermindering van de planlast) staat centraal in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 heeft het over beroepen, klachten en vragen in het kader van de openbaarheid van bestuur. De laatste drie hoofdstukken hebben betrekking op het regeringscommissariaat zelf en gaan respectievelijk over het personeel, het budget, de eigen interne werking en de stand van zaken m.b.t. de herstructurering van het toezicht.

Mijn uitdrukkelijke dank gaat uit naar iedereen, en inzonderheid de secretaris van het College, die in de loop van de voorbije jaren een substantiële bijdrage heeft geleverd bij de totstandkoming van dit globaal verslag.

Johan Dhondt
Voorzitter College van regeringscommissarissen
bij het hoger onderwijs
Brussel, april 2019

1 SITUERING VAN HET REGERINGSCOMMISSARIAAT

1.1 SAMENSTELLING VAN HET REGERINGSCOMMISSARIAAT

Het wettigheids- en financieel toezicht op het hoger onderwijs wordt uitgeoefend door de commissarissen van de Vlaamse Regering. De taken vinden hun basis in Titel 4. Toezicht, van de CHO. De regeringscommissarissen waken erover dat de hogeschool-, universiteits- en associatiebesturen geen beslissingen nemen die strijdig zijn met de wetgeving of die het financieel evenwicht van de entiteiten in gevaar zouden brengen.

Er zijn thans 5 regeringscommissarissen¹. Vier daarvan houden toezicht op één (of 2) universiteit(en), een associatie, een universitair ziekenhuis, één of meer hogescholen en één of meer andere hogeronderwijsentiteiten. Eén regeringscommissaris houdt toezicht op de overige hogescholen (stand van zaken op 31 december 2018). Op deze wijze werd een voorafname genomen op nieuwe decretale regelgeving waarin bepaald wordt dat alle types van hogeronderwijsentiteiten aan iedere regeringscommissaris zullen worden toegewezen. Hun respectieve diensten waren in 2018 verspreid over 5 vestigingsplaatsen: Brussel, Leuven, Gent, Antwerpen en Mechelen.²

Als bijlage vindt de lezer een overzicht van de coördinaten + toezichtsentiteiten van de verschillende commissariaten op 31 december 2018.

Er bestaat ook een website van het regeringscommissariaat:

<http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/toezicht-hogescholen-en-universiteiten>

1.2 HET COLLEGE VAN REGERINGSCOMMISSARISSEN

De 5 regeringscommissarissen vormen samen het College van regeringscommissarissen. Het voorzitterschap van het College wordt waargenomen volgens een beurtrol, afwisselend door één van de regeringscommissarissen bij de hogescholen en door één van de regeringscommissarissen bij de universiteiten. De duur van het voorzitterschap bedraagt twee jaar, maar het College kan beslissen om deze termijn te hernieuwen³. Het College heeft eind 2012 voor het eerst gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Het voorzitterschap van de heer Johan Dhondt, dat reeds liep vanaf 1-1-2011, werd op 1-1-2013 voor de duur van twee jaar verlengd. Op de vergadering van 16 oktober 2014 heeft het College unaniem beslist om zijn mandaat per 1-1-2015 opnieuw met twee jaar te verlengen. Op de vergadering van 6 oktober 2016 besliste het College unaniem om het mandaat van de heer Dhondt per 1-1-2017 nogmaals met twee jaar te verlengen.⁴

¹ Tot en met 30 september 2018 waren dat er nog 6.

² In de tweede helft van 2019 zullen de commissariaten centraal gehuisvest worden in Brussel.

³ Artikel IV.122 van de CHO.

⁴ Op de Collegevergadering van 5 december 2018 werd beslist om dit mandaat nog een laatste keer te verlengen, tot 31 juli 2019, zijnde de pensioendatum van de heer Dhondt.

Decretaal is bepaald dat er jaarlijks minstens 6 vergaderingen van het College van regeringscommissarissen gehouden moeten worden. In 2018 vonden er 5 formele collegevergaderingen plaats. Voor deze vergaderingen waaraan de voorzitter, de overige regeringscommissarissen en de secretaris deelnemen, worden er ook afgevaardigden van de diensten van de Vlaamse overheid die bevoegd zijn voor het hoger onderwijs en van de Vlaamse minister, bevoegd voor het hoger onderwijs, uitgenodigd. Daarnaast is het College ook 3 keer informeel bijeengekomen rond de transitie van het toezichtmodel; dit zijn dan enkel de regeringscommissarissen en de secretaris. Er werd dus in totaal 8 keer vergaderd.

Er waren in 2018 op regelmatige basis ook informele bijeenkomsten of andere vormen van informeel contact van hetzij de regeringscommissarissen bij de universiteiten, hetzij de regeringscommissarissen bij de hogescholen, eerder technisch van aard, specifiek voor de eigen sector en/of in voorbereiding van formele bijeenkomsten.

Sinds mei 2015 worden de meeste formele colleges eveneens voorafgegaan door een kort informeel overlegmoment waarop het aansluitend formeel college wordt voorbereid en waarop interne bestuursaangelegenheden worden besproken.

2 HET TOEZICHT

2.1 VISIE EN AMBTSBEVOEGDHEID

Het toezicht van de regeringscommissaris in het hoger onderwijs is gestoeld op het principe van het algemeen toezicht. Daarnaast wordt het single-auditprincipe in dit algemeen toezicht geïntegreerd. Efficiëntie, effectiviteit, slagkracht en de beperking van de planlast voor de gecontroleerde en de controlerende door permanente aandacht voor vereenvoudiging staan daarbij centraal.

Dit betekent niet dat het bijzonder toezicht volledig uit het takenpakket van de regeringscommissaris verdwenen is, maar het aantal aangelegenheden dat er aan onderworpen is, is stelselmatig afgenomen.

2.2 ESSENTIE VAN HET TOEZICHT

Het toezicht van de regeringscommissarissen kan gevat worden in de volgende twee kerngedachten:

- Erop toezien dat de hogeronderwijsentiteit geen enkele beslissing neemt die strijdig is met het bij of krachtens de wet of decreet bepaalde.
- Erop toezien dat de hogeronderwijsentiteit geen enkele beslissing neemt die het financieel evenwicht van de entiteit in gevaar brengt.

Regelgeving: CHO, artt. IV.99 en IV.110.

Daartoe kunnen de regeringscommissarissen tegen beslissingen die zij onwettig achten of die het financieel evenwicht van de entiteit in het gedrang brengen een schorsend beroep indienen. Daarnaast kunnen zij, telkens als zij dit nodig achten, over elke aangelegenheid die tot de bevoegdheid van hun hogeronderwijsentiteiten behoort hun advies uitbrengen of opmerkingen formuleren. De regeringscommissarissen kunnen evenwel niet oordelen over de opportuniteit van beleidsbeslissingen van de besturen van deze entiteiten.

Het College van regeringscommissarissen heeft als specifieke opdracht het toezicht te coördineren en erover te rapporteren.

Regelgeving: CHO, art. IV.122.

2.3 CONCRETE INVULLING EN COÖRDINATIE VAN HET TOEZICHT

Het toezicht gebeurt concreet o.m. via permanente controles, het vervullen van ad-hocopdrachten voor minister, kabinet en administratie en het beantwoorden van parlementaire vragen. Daartoe worden alle relevante bestuursstukken gelezen, geanalyseerd, aan de regelgeving getoetst en desgevallend van commentaar voorzien. Bestuursvergaderingen worden zoveel mogelijk bijgewoond. Er wordt door de regeringscommissarissen, ieder voor de hem of haar toegewezen hogeronderwijsentiteiten, een analyse opgesteld en een advies verleend bij de begrotingen en

jaarrekeningen (+ jaarverslagen). Deze adviezen worden eenmaal per jaar uitgebracht. Ook bij een begrotingswijziging wordt er meestal een kort advies opgemaakt. Deze adviezen behandelen de rekenkundige correctheid van de cijfers, hun samenhang, de regelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven en het financiële evenwicht. Dit toezicht beoogt het bevorderen van een gezonde financiële situatie bij de hogeronderwijsinstellingen en het bewaken van de continuïteit ervan zonder de autonomie van de instelling aan te tasten. Daarnaast wordt er advies verleend bij allerlei probleemdossiers die kaderen in het hierboven aangehaalde toezicht.

Uiteraard nemen de regeringscommissarissen ook zelf initiatieven in het kader van de hun decretaal toegewezen toezichtopdracht. Ten slotte worden er ook klachten behandeld. In bepaalde gevallen kan dit nog binnen de decretaal voorziene beroepstermijnen. Dan is er sprake van een beroep in de zin van artikel IV. 102 van de CHO (universiteiten) en van artikel IV. 114 van de CHO (hogescholen). Wanneer dit niet meer mogelijk is, wordt de procedure zoals vastgelegd in de “Praktische leidraad klachtenbehandeling”, goedgekeurd door het College van regeringscommissarissen op 19 juni 2014, toegepast.

Overeenkomstig de door hen uitgetekende visie en in voorafname op het vernieuwde toezichtmodel hebben de regeringscommissarissen de jongste jaren sterk ingezet op het single-auditprincipe. Het op 9 oktober 2015 goedgekeurde BVR werd in 2018 verder in praktijk gebracht. Zo wordt in uitvoering van artikel 6 van het BVR door de regeringscommissarissen, ieder voor zijn of haar entiteiten, minstens één keer, maar gemiddeld twee keer per jaar, een overleg georganiseerd waarop alle controleactoren in de zin van het BVR samen met het Rekenhof worden uitgenodigd. Op deze bijeenkomsten die meestal plaatsvinden kort voordat de entiteit de begroting respectievelijk de jaarrekening bestuurlijk goedkeurt, worden de controleactiviteiten op elkaar afgestemd. Daartoe wordt er een controlekalender opgesteld en geüpdatet wanneer nodig.

Over al deze aangelegenheden wordt regelmatig gerapporteerd aan de minister, het kabinet en de administratie, schriftelijk of mondeling, hetzij individueel, hetzij via overleg op het College van regeringscommissarissen of ad-hocvergaderingen.

Het College zorgt voor een coherente interpretatie van de regelgeving bij dit toezicht en is belast met de coördinatie van de werkzaamheden van de regeringscommissarissen. Dit betekent o.m. dat bij overkoepelende vragen of taken het College het voortouw neemt en er ook vanuit het voorzitterschap wordt gecommuniceerd.

Daarnaast wordt in de schoot van het College jaarlijks een rapport gemaakt over de financiële toestand van de universiteiten, hogescholen en associaties en over de evolutie van het personeelsbestand van universiteiten en hogescholen, maar ook één over de werkzaamheden van de commissarissen zelf dat, zoals hiervoor reeds vermeld, dus het laatste in de rij is.

Belangrijkste regelgeving:

-CHO. Titel 3. Financiering van andere instellingen van hoger onderwijs en onderzoek

Hoofdstuk 3. Evangelische Theologische Faculteit en Faculteit Protestantse Godeleerdheid (art. III.114.§6)

-CHO. Titel 4. Toezicht.

Hoofdstuk 1. Toezicht op de universiteiten (art. IV.95-105)

Hoofdstuk 2. Toezicht op de hogescholen (art. IV.106-116)

Hoofdstuk 3. Toezicht op de associaties (art. IV.118-120)

Hoofdstuk 4. Toezicht op sommige instellingen voor postinitieel onderwijs (art. IV.121)

Hoofdstuk 5. College van regeringscommissarissen (art. IV.122)

-BVR van 26-3-2004 inzake de organisatie van het toezicht op de associaties in het hoger onderwijs.

2.4 ADVIEZEN EN STANDPUNTEN

Hierna volgt een overzicht van de belangrijkste adviezen en standpunten van de regeringscommissarissen in 2018, zoals opgenomen in de verschillende formele en informele vergaderingen van het College van regeringscommissarissen.

2.4.1 Algemeen

2.4.1.1 Toekomstig toezicht

Naast de aandacht voor risicoanalyse en risicomanagement dient ook het wettigheidstoezicht deel te blijven uitmaken van de opdracht van de regeringscommissarissen.

De rol van het College en zijn voorzitter kan in de toekomst vrij gelijklopend zijn met de huidige invulling ervan.

Er rijzen vragen bij de in het ontwerpdecreet voorziene “rotatiemogelijkheid” waarbij de entiteiten na 5 jaar een andere commissaris zouden worden toegewezen.

2.4.1.2 Risicoanalyse – risicomanagement

✚ Een delegatie van het regeringscommissariaat zal participeren aan een workshop rond risicomanagement georganiseerd door Audit Vlaanderen.

✚ In de conceptnota ‘Een slanker toezichtmodel voor het Vlaamse Hoger Onderwijs’ wordt aan de regeringscommissarissen de opdracht gegeven om een evaluatiemethodiek van het risicomanagement te ontwikkelen. Het College stelt daartoe een nota op die bij brief aan de minister van Onderwijs wordt bezorgd. Het verklaart zich daarbij voorstander van een gemengde werkgroep die verder gestalte moet geven aan deze methodiek.

✚ Het is niet aan het College of een individuele regeringscommissaris om interne documenten (bv.

risicoanalyses) van instellingen aan het Rekenhof te bezorgen. Het Rekenhof kan deze documenten immers bij de instellingen opvragen op grond van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof⁵.

2.4.2 Bestuurs- en organisatorische aangelegenheden

2.4.2.1 Taalregeling (bestuurstaal)

- ✚ Artikel II. 270, § 2 van de CHO werd gewijzigd bij onderwijsdecreet XXVII⁶. Met ingang van 1 september 2017 vallen alle op 1 september 2017 aangestelde en benoemde personeelsleden die intussen nog niet aan het vereiste taalkennis ERK-niveau B2 voldoen onder toepassing van de gewijzigde bepaling. Het betreft dus ook de reeds vóór 1 september 2017 aangestelde personeelsleden. In de nieuwe regeling beschikt iedereen nu over 5 jaar om het vereiste taalbeheersingsniveau aan te tonen.
- ✚ De remediëring van de taaldossiers die bij de rapportering op 1-12-2017 nog niet in orde waren, is in alle instellingen volop bezig. Dossiers die toch nog niet in orde zijn worden tegengehouden, overeenkomstig de collegebeslissing om de dossiers casus per casus te behandelen.
- ✚ Het College uit zijn bezorgdheid over het gebruik van de vertaling van hogescholen als “Universities of Applied Sciences and Arts”. Dit is niet conform de CHO. Artikel II.4, 2de lid bepaalt immers dat de enige correcte vertaling “University College” is.

2.4.2.2 Jaarverslagen

Er wordt bij brief aan de minister van Onderwijs gevraagd om de reeds eerder aangekondigde aanpassing van de BVR's betreffende het jaarverslag⁷ te reactiveren.

2.4.3 Financiering

2.4.3.1 Jaarrekening – begroting

- ✚ Het Agentschap IWT en het Agentschap Ondernemen zijn op 1-1-2016 versmolten tot het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). In de jaarrekening 2016 (en begroting 2017 en 2018) worden nog steeds 2 lijnen voorzien voor het IWT terwijl zij geen betalingen meer doen. Het College is bijgevolg van oordeel dat het schema van de jaarrekening overeenkomstig moet worden aangepast.
- ✚ Er zijn momenteel 2 rapporteringsmodellen voor de jaarrekening, enerzijds het aangepaste model voor ondernemingen (waarop ook ESR zich baseert) dat gehanteerd wordt door Financiën en Begroting (en het Rekenhof) en anderzijds het verouderde NBB-model voor vzw's (waarop het sectormodel van de commissarissen bij de hogescholen is gebaseerd). Beide zijn behoorlijk

⁵ Cfr. artikel 5 bis: “Het Rekenhof kan zich te allen tijde alle documenten en inlichtingen, van welke aard ook, met betrekking tot het beheer en het budgettair en boekhoudkundig proces van de diensten van de Staat en van de openbare instellingen die met toepassing van artikel 5 aan zijn controle zijn onderworpen of die het nodig acht om zijn opdrachten te kunnen vervullen, doen verstrekken. (...)”

⁶ Decreet van 16 juni 2017 betreffende het Onderwijs XXVII.

⁷ BVR van 4-2-1997 houdende vastlegging van de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap / BVR van 10-3-1998 houdende vastlegging van de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.

verschillend. Er wordt derhalve een "clash" vastgesteld tussen het Vlaamse niveau en de federale vzw-wetgeving. Het College vraagt de nodige aandacht voor deze aangelegenheid, er bovendien op wijzend dat de vrije hogescholen wel de vorm van een vzw hebben aangenomen maar dat dit bij de vrije universiteiten niet het geval is. Het College wacht de ter tafel liggende regelgevende initiatieven af (onder meer een wijzigend K.B. voor het vzw-model) en vraagt tevens om hieraan het afstemmen van de data en de chronologie voor begrotingen en rekeningen te koppelen.

2.4.4 Personeelsaangelegenheden

2.4.4.1 Taalregeling (onderwijstaal)

- ✚ De remediëring van de taaldossiers die bij de rapportering op 1-12-2017 nog niet in orde waren, is in alle instellingen volop bezig. Dossiers die toch nog niet in orde zijn worden niet goedgekeurd, overeenkomstig de collegebeslissing om de dossiers casus per casus te behandelen.
- ✚ Een ITACE taalattest, ongeacht of het om de versie "for students" dan wel "for lecturers" gaat, is een geldig attest om te voldoen aan de voorwaarden inzake onderwijstaal op voorwaarde dat wordt vermeld dat men ermee voldoet aan het niveau C1 en dit voor de 4 vaardigheden: schrijven, lezen, luisteren en spreken.

2.4.5 Studentenaangelegenheden / Onderwijsaangelegenheden

2.4.5.1 Renteloze studieleningen

Naar aanleiding van een eerdere agendering op het College heeft de vertegenwoordiger van de minister destijds al aangegeven dat het niet de bedoeling was dat renteloze studieleningen moeten beantwoorden aan de regelgeving inzake het consumentenkrediet. Men zou daartoe een regelgevend initiatief nemen. Het College heeft toen ook bij brief aan de VLIR laten weten dat het zich aansloot bij dit regelgevend initiatief. Er blijkt een aantal maanden later evenwel nog niet veel vooruitgang geboekt te zijn. Het College vraagt bij brief aan minister Crevits de reactivering van deze aangelegenheid.

2.4.5.2 Professionele master

Het College van regeringscommissarissen uit zijn bezorgdheid over de problematiek inzake professionele masteropleidingen aan hogescholen. Binnen de VLIR maar ook in heel wat hogescholen wenst men deze professionele masters niet. Het College stelt vast dat er vanuit Nederland in Vlaanderen al dergelijke opleidingen worden aangeboden. Een belangrijk gegeven hierbij is dat men voor overgang naar Vlaamse masteropleidingen een schakelprogramma moet volgen terwijl dit in het "Nederlandse initiatief" niet het geval blijkt te zijn. Misschien moet de hogeronderwijsruimte in Vlaanderen na de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten eens opnieuw tegen het licht gehouden worden.

2.4.5.3 Toegang tot de ambten van docent, hoofddocent of hoogleraar

De bepaling in artikel V.148, § 3 van de CHO is niet meer helemaal actueel door de gewijzigde regelgeving rond vaarbevoegdheidsbewijzen qua benaming. Het brevet van kapitein ter lange omvaart wordt sinds 2002 niet langer uitgereikt en werd qua titulatuur vervangen door een vaarbevoegdheidsbewijs op het niveau van master.

Opdat alle nieuwe wervingen in het ambt van docent aan een specifieke hogeschool op grond van voormeld artikel volledig in orde zouden zijn, dringt een aanpassing van de terminologie aan het betreffende artikel zich op. Een wijziging van het artikel zal wel gepaard moeten gaan met een inwerkingtreding met terugwerkende kracht tot 1-1-2002.

De kwestie wordt bij brief signaleerd aan de minister van Onderwijs.⁸

2.4.5.4 Diploma-attesten en duplicaten

Het College bevestigt zijn beslissing van 2015: wat de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteit betreft en meer bepaald de verantwoordelijkheid inzake de uitreiking van diploma-attesten en duplicaten voor diploma's daterend uit de pre-integratieperiode, levert de universiteit als rechtsopvolger de duplicaten/attesten af. Dit geldt eveneens voor het diploma van technisch ingenieur.

2.4.5.5 Bidiplomerings

Bidiplomerings kan enkel op het niveau van opleidingen, niet op het niveau van (enkele) keuzetrajecten ervan.

Een hogeronderwijsinstelling kan derhalve geen bidiplomerings voorzien voor een bepaald keuzetraject, terwijl dit voor een ander keuzetraject binnen dezelfde opleiding niet mogelijk is.

2.4.5.6 Studenten ingezet voor bedrijfscases tegen vergoeding voor hogeschool

Wanneer de gehanteerde werkwijze onder de bepalingen van artikel IV.71⁹ van de CHO valt, gaat het om dienstverlening. De instelling kan dit niet zelf beslissen. Het aspect concurrentievervalsing blijft wel een moeilijke zaak. Stagiairs zijn duidelijk in dienst van het bedrijf, terwijl hier slechts gebruik wordt gemaakt van de kennis van de student onder begeleiding van een docent, met een lagere kostprijs op de markt. Er zijn dus wel verschillen, maar het al of niet van toepassing zijn van voormeld artikel IV.71 zal bepalen of het om dienstverlening gaat.

2.4.5.7 Online inschrijving / herroepingsrecht

Online inschrijvingen van studenten in reguliere hogeronderwijsinstellingen situeren zich binnen de onderwijsopdracht en worden niet gecatalogeerd als een overeenkomst op afstand. De instelling wordt hier dus niet beschouwd als onderneming in de zin van artikel I.1, 1° van het Wetboek van 28-2-2013 van economisch recht. Er dient derhalve geen toepassing verleend te worden aan het herroepingsrecht van de student.

⁸ De wijziging zal worden opgenomen in het ter tafel liggende decreet betreffende het Onderwijs XXIX.

⁹ Art. IV.71. Onder de wetenschappelijke of de maatschappelijke dienstverlening wordt voor de toepassing van dit hoofdstuk verstaan alle prestaties ten behoeve van derden, tegen vergoeding geleverd door diensten van een universiteit of een hogeschool of hieraan verbonden personen in uitoefening van hun opdracht aan de universiteit of hogeschool en die voortvloeien uit aan de universiteit of hogeschool aanwezige kennis, resultaten van wetenschappelijk of praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek of technologie.

2.4.6 Wetenschappelijk onderzoek

2.4.6.1 Industrieel Onderzoeksfonds (IOF)

- ✚ Bij de berekening van de industriële contractinkomsten voor het referentiejaar 2016 werd er geen rekening gehouden met de inkomsten uit het (nieuwe) strategische onderzoekscentrum 'Flanders Make' omdat de universiteiten hun inkomsten (grotendeels) rechtstreeks genereren van de handelsvennootschappen.
- ✚ Binnen de huidige bepalingen is het niet mogelijk om IOF-middelen te besteden aan CEO-profielen ter voorbereiding van potentiële spin-offs, maar het College pleit er wel voor dat artikel 4 van het BVR van 29-5-2009 zou worden verduidelijkt, met name wat de betekenis en draagwijdte van het begrip "beheer" betreft in de zinsnede "verbonden aan het beheer van de via het IOF bekostigde mandaten en projecten en de werking van het IOF".
- ✚ Het College sluit zich aan bij de visie van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) dat het de taak is van de regeringscommissarissen om de besteding van de EWI-middelen te controleren. Het wijst wel op een probleem dat zich in de toekomst kan stellen, gelet op het feit dat IOF bij uitstek een associatieverhaal is en het toezicht op de associaties in het toekomstige toezichtmodel nog slechts indirect zal verlopen.

2.4.6.2 Praktijkgericht onderzoek hogescholen

Er mag een (forfaitaire) loonkost aangerekend worden voor statutairen bij de subsidiëring voor praktijkgericht onderzoek aan de hogescholen.

Er is geen sprake van dubbele subsidiëring aangezien er vervangers worden aangesteld op de werkmiddelen van de hogeschool voor het deel van het onderwijsluik dat niet langer uitgeoefend wordt binnen de opdracht.

2.5 BIJZONDERE OPDRACHTEN, BIJZONDERE CONTROLETAKEN EN THEMATISCHE ONDERZOEKEN

Artikel IV.99, § 1 en artikel IV.110, § 1 van de CHO bepalen respectievelijk m.b.t. de universiteiten en de hogescholen dat aan de commissaris van de Vlaamse Regering binnen zijn decretaal omljnde opdrachten bijkomende controletaken kunnen worden toegewezen door de Vlaamse Regering.

Artikel IV.122, laatste lid van de CHO bepaalt dat de Vlaamse Regering het College kan belasten met bijzondere opdrachten.

Daarnaast voeren de regeringscommissarissen en het College ook in uitvoering van cao's of op eigen initiatief controles en onderzoeken uit.

2.5.1 Algemeen

2.5.1.1 Single audit

Op 9 oktober 2015 werd het BVR 'single audit' door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Dit besluit bevat heel wat (nieuwe) taken voor de regeringscommissarissen.

Zo stelt artikel 6 van dit besluit dat de regeringscommissaris bij de respectieve instellingen het initiatief dient te nemen tot een samenkomst van de controleactoren, minstens één keer per jaar, met de bedoeling de controlewerkzaamheden op elkaar af te stemmen, met behoud van de autonomie en verantwoordelijkheden van de actoren in het controleproces.

In 2018 werd hieraan door alle regeringscommissarissen bij de universiteiten en de hogescholen verder uitvoering gegeven. Bedoelde samenkomsten onder hun voorzitterschap vonden meestal plaats naar aanleiding van de voorstelling van de jaarrekening (m.b.t. 2017) en van de begroting (m.b.t. 2019), concreet in maart en in oktober 2018. Op verschillende plaatsen werd een stand van zaken opgemaakt met de onderscheiden bevoegdheden van alle actoren (toezicht- en controleorganen) en akte genomen van mogelijke overlappingsen in controleactiviteiten die, conform het principe van single audit, vermeden dienen te worden. Sommige regeringscommissarissen organiseerden extra bijeenkomsten rond een specifiek thema. Ook werd er gerapporteerd over de stand van zaken m.b.t. de totstandkoming van nieuwe regelgeving in het kader van het toekomstige toezicht op het hoger onderwijs. Een ruime inbreng en respect voor de onderscheiden werkzaamheden van elk orgaan zijn de kenmerkende waarden bij de besprekingen. Verder werden er vormingssessies voorzien rond risicoanalyse en risicomanagement.

2.5.1.2 Integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten

Het Rekenhof maakte in 2017-2018 een verslag over de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten die gerealiseerd werd in het academiejaar 2013-2014. De administratie, in casu AHOVOKS, kreeg de kans om opmerkingen op het voorontwerp van het verslag te formuleren en vroeg daarbij ook aan de regeringscommissarissen of ze opmerkingen of vragen hadden. De input van de regeringscommissarissen, vooral technisch van aard, werd vervolgens in een synthesesenota aan kabinet en administratie bezorgd.

2.5.1.3 Risicomanagement

Op vraag van het College van regeringscommissarissen zelf, verleende de minister haar akkoord aan de voorzitter om te starten met de voorbereidende werkzaamheden en de oprichting van een werkgroep in het kader van de evaluatie van het risicomanagement hoger onderwijs. Voor meer details zie hiervoor punt 8.4.

2.5.2 Personeel

2.5.2.1 Taalregeling

Net zoals in de voorgaande jaren was de taalvereiste van het academisch personeel aan de universiteiten een terugkerend thema in de loop van 2018. De taaldossiers werden door de commissariaten verder opgevolgd. Er is een wederzijdse communicatie tussen commissariaat en universiteiten/hogescholen met betrekking tot individuele dossiers die verdere aandacht verdienen. In overleg met het kabinet van minister Crevits werd een nieuwe globale stand van zaken opgevraagd met betrekking tot de implementatie van de taalregeling (onderwijstaal en bestuurstaal) op datum van 1 december 2018.

Inzake bestuurstaal werden er ten dele nieuwe bepalingen ingevoerd bij onderwijsdecreet XXVII. Zo krijgt men in de nieuwe regelgeving 5 jaar (voorheen 3 jaar) de tijd om zich in regel te stellen met de taalvereisten. Ook dienen de instellingsbesturen in een verplicht integratietraject voor hun personeelsleden te voorzien. Daardoor diende het bevragingssjabloon licht te worden aangepast en werd een open vraag toegevoegd m.b.t. het integratietraject.

Het aantal dossiers “niet in orde” bleek ook nu zeer beperkt te zijn.

2.5.2.2 Algemeen bediendenstatuut voor de publiekrechtelijke hogescholen: jaarlijkse meerkost

In uitvoering van de cao II hoger onderwijs van 12 december 2006 werd een engagement opgenomen dat de hogeronderwijsinstellingen vanaf 1 januari 2008 geen contracten met een arbeidersstatuut meer zullen afsluiten. In cao III van 10 december 2010 werd het engagement uit cao II bevestigd. De overheid voorziet een financiële compensatie voor de meerkost als gevolg van het gewaarborgd loon. De verzameling van deze cijfers voor de publiekrechtelijke hogescholen door de regeringscommissarissen gebeurde op vraag van AHOVOKS ook in 2018.

2.5.2.3 Opvolging cumulatiedossiers personeelsleden

Het regeringscommissariaat deed een nazicht van de afwijkingen die verleend werden door de hogescholen in het kader van de aanvraag om een nevenactiviteit te mogen uitoefenen.

2.5.2.4 Wettelijkheid inschrijvingsprocedure

Ten slotte kreeg de voorzitter van het College uit hoofde van zijn ambt als regeringscommissaris de vraag van minister Crevits om de wettelijkheid van een inschrijvingsprocedure te onderzoeken. Dit dossier zou pas in 2019 kunnen worden behandeld en afgerond.

2.5.3 Studentenaangelegenheden / Onderwijsaangelegenheden

2.5.3.1 Systeem audits

In mei 2018 kregen de regeringscommissarissen via een brief van minister Crevits aan de voorzitter van het College opnieuw de opdracht om in het najaar een aantal systeem audits uit te voeren. Concreet betrof het de AP Hogeschool Antwerpen, UC Leuven, Thomas More Kempen en de Eramushogeschool Brussel. Alle vier de audits bestonden enerzijds uit een systeemcheck waarbij nagegaan werd in welke mate de instellingen een reeks beleidsdoelstellingen hadden gehaald en anderzijds uit een financiële check die een reeks controles in verband met de traceerbaarheid van de betalingen, dubbele subsidiëring, hogere Erasmusbeurs e.d. bevatten. De audit betrof zowel het nazicht van procedures en handelwijzen als de steekproefgewijze controle van studenten- en personeelsdossiers.

Iedere instelling kreeg zoals voorzien de kans om te reageren en opmerkingen te formuleren op de ontwerprapporten van de commissarissen. De eindrapporten werden tijdig en na verwerking of vermelding van de opmerkingen van de geauditeerden overgemaakt aan de minister. De conclusies waren over het algemeen vrij tot zeer positief. Er werden geen fundamentele anomalieën vastgesteld. Bij sommige instellingen waren er wat organisatorische/administratieve problemen of enkele problemen met de regelgeving. Opmerkingen waren vooral punctueel van aard. Er werden ook een zeer beperkt aantal suggesties aan Epos vzw bezorgd. De van AHOVOKS ontvangen info in verband met de studietoelagen voor beursstudenten is zeer nuttig gebleken.

2.5.4 Maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening

2.5.4.1 Deelname in rechtspersonen

Op verschillende regeringscommissariaten werd in 2017 een aanvang gemaakt met de update van de inventarisatie van alle deelnemingen van hogescholen/universiteiten in rechtspersonen, bv. in spin-offs, vzw's, ... Dit werd in 2018 verder opgenomen.

2.5.5 Wetenschappelijk onderzoek

2.5.5.1 Nazicht vrijstelling bedrijfsvoorheffing onderzoeksmandaten

Ook in 2018 gebeurde er een controle van de lijsten met onderzoeksassistenten en doctoraten met het oog op de vrijstelling van de bedrijfsvoorheffing ter plaatse in de hogescholen. De conformiteit van de lijst met de gegevens uit het personeelsdossier en het onderzoekdossier werd nagegaan.

2.5.5.2 IOF

Zoals ieder jaar werden de subsidiëeringsvoorwaarden gedetailleerd geverifieerd.

2.5.6 Het toekomstige toezicht

Ten slotte kreeg het College eind 2017 van de minister nog een bijzondere opdracht betreffende het toekomstig toezicht, uit te voeren in 2018. Zie hiervoor het aparte hoofdstuk 8 .

3 MEEWERKEN AAN DE REALISATIE EN UITVOERING VAN HET BELEID

3.1 ADVIEZEN

Het is zeer gebruikelijk dat aan de regeringscommissarissen wordt gevraagd een bijdrage te leveren aan een nieuw decreet (of BVR). Soms gebeurt dit door concrete tekstbijdragen, meestal gaat het evenwel om een kritische reflectie (opmerkingen, aanvullingen, alternatieve formuleringen) over ontwerp teksten of om bevragingen aan het hogeronderwijsveld ter ondersteuning daarvan. In andere gevallen doet het College op eigen initiatief voorstellen tot verbetering van de regelgeving.

Het gebeurt ook dat de regeringscommissarissen mee nadenken over bepaalde applicaties of systemen.

Hierna volgt de belangrijkste input m.b.t. het jaar 2018.

3.1.1 **Aanvulling artikel V.148, § 3 CHO – toegang tot de ambten van docent, hoofddocent of hoogleraar in de Hogere Zeevaartschool**

Momenteel luidt artikel V.148, § 3 van de CHO als volgt:

“Art. V.148, § 3, Voor de opleiding nautische wetenschappen geldt als vereist bekwaamheidsbewijs voor de ambten van docent, hoofddocent en hoogleraar eveneens het brevet van kapitein ter lange omvaart.”

Sinds het hogescholendecreet, dat later in de CHO werd verwerkt, is de regelgeving rond vaarbevoegdheidsbewijzen veranderd qua benamingen. Het brevet van kapitein ter lange omvaart wordt sinds 2002 niet langer uitgereikt, maar werd qua titulatuur vervangen door een vaarbevoegdheidsbewijs op het niveau van master, inzonderheid “een STCW-vaarbevoegdheidsbewijs van master voor zeeschepen met een bruto tonnage van 3000 of meer”. De CHO werd niet aangepast aan de nieuwe benaming van het overeenkomstige vaarbevoegdheidsbewijs.

Ondertussen gebeurden er wel nieuwe wervingen in het ambt van docent op grond van het voormelde artikel V.148, § 3 CHO. Allen zijn immers in het bezit van het vaarbevoegdheidsbewijs van master¹⁰ en niet langer dat van kapitein ter lange omvaart. Pas in de loop van 2018 kwam dit onder de aandacht van de bevoegde regeringscommissaris. De Hogere Zeevaartschool zelf heeft dit niet eerder gemeld omdat men er de verdere erkenning van het van naam veranderde vaarbevoegdheidsbewijs als een automatisme beschouwde. Er bestaat immers geen verschil qua

¹⁰ Vooral om vaarvakken in de vaaropleiding te geven.

waarde, noch qua civiel effect tussen het huidige vaarbevoegdheidsbewijs op het niveau van master en het brevet van kapitein ter lange omvaart. Opdat alle personeelsdossiers in orde zouden kunnen worden gebracht op het vlak van aanstelling en benoeming dient de betreffende passage uit de CHO alsnog te worden aangevuld.

Het College van regeringscommissarissen heeft dit vervolgens formeel gesignaleerd aan de beleidsmakers. Het voorstel werd aanvaard en wordt decretaal verankerd in het decreet betreffende het onderwijs XXIX, momenteel nog in het ontwerpstadium. De tekst zal als volgt luiden:

“Art. 120. In artikel V.148, §3, van dezelfde codex wordt tussen het woord “eveneens” en de woorden “het brevet” de zinsnede “ofwel een STCW-vaarbevoegdheidsbewijs van master voor zeeschepen met een bruto tonnage van 3000 of meer ofwel” ingevoegd.”

De wijziging heeft uitwerking op 1 januari 2002.

3.1.2 Aanpassing BVR's betreffende het jaarverslag

Het College vestigde bij brief aan de minister de aandacht op het volgende:

Momenteel zijn de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag door universiteiten en hogescholen geregeld in 2 besluiten van de Vlaamse Regering¹¹.

In de periode 2010-2011 werd een aanpassing van deze besluiten in het vooruitzicht gesteld, o.m. met het oog op vereenvoudiging en vermindering van planlast. Dit werd geconcretiseerd door de installatie van een gemengde werkgroep die dit zou voorbereiden. De werkzaamheden van die werkgroep werden evenwel voortijdig stilgelegd.

Met zijn brief van 21 februari 2011 deelde de toenmalige minister van Onderwijs, de heer Pascal Smet, de rectoren en de algemeen directeurs wel een aantal versoepelingen van de modaliteiten inzake het jaarverslag mee, dit als voorafname op een aanpassing ten gronde van de beide besluiten.

In 2018 signaleerde een hogeschool het volgende:

“Met betrekking tot de richtlijnen voor het opstellen van het jaarverslag wordt in het sjabloon van de overheid betreffende kwaliteitszorg nog steeds gesproken van interne en externe kwaliteitszorg. Aangezien we nu in de context van instellingsreview over een (hogeschoolbrede) regie spreken en aangezien er decretale wijzigingen zijn geweest vragen wij ons af of het niet relevant is (aan de overheid) door te geven dat het sjabloon in die zin kan aangepast worden.”

¹¹ BVR van 4-2-1997 en BVR van 10-3-1998 houdende vastlegging van de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag van de universiteiten respectievelijk van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.

Het College heeft de huidige minister laten weten van oordeel te zijn dat het naar aanleiding van deze nieuwe concrete vraag mogelijk aangewezen is om de aanpassing ten gronde van de bedoelde BVR's opnieuw in ogenschouw te nemen en de werkzaamheden ter zake te reactiveren.

De minister heeft aangekondigd hierover binnen afzienbare tijd een overleg te organiseren.

3.1.3 Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen

Op 1 januari 2016 zijn het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) en het Agentschap Ondernemen versmolten tot het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Een deel van de activiteiten van het IWT werd echter overgedragen naar het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO), waaronder de doctoraatsbeurzen voor strategisch basis-onderzoek.

Het College stelde vast dat in de bijlagen bij de BVR's van 21 december 2007 betreffende de begroting en de personeelsformatie van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap respectievelijk betreffende de boekhouding, de jaarrekening, het rekeningenstelsel en de controle voor de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap nog steeds 2 lijnen voorzien zijn voor het IWT terwijl zij dus geen uitbetalingen meer doen. Het College heeft dan ook de vraag gesteld of een aanpassing van het schema van de jaarrekening zich niet opdringt.

Ook dit werd door de minister meegenomen om verder te bekijken.

3.1.4 Aanpassing artikel IV.43 CHO – leidraad en beleidsplan studentenvoorzieningen

Het decreet toezicht wijzigt bij artikel 41 het artikel IV.43 van de Codex Hoger Onderwijs. Hierdoor dient het beleidsplan over studentenvoorzieningen niet langer voor 5 jaar te gelden en wordt de leidraad van de Vlaamse Regering volgens welke het beleidsplan diende te worden opgesteld afgeschaft.

Een ontwerpversie van dit decreet stelde dat de nieuwe bepaling slechts in werking zou treden op 1-9-2019, terwijl de oude bepaling per 1-1-2019 afgeschaft zou worden. Hierdoor bleek er een hiaat in de regelgeving te zijn van 8 maanden. Het College heeft derhalve voorgesteld om de inwerkingtreding van het hierboven vermelde ontwerpartikel 41 te vervroegen naar 1-1-2019 wat in de definitieve versie van het artikel ook is gebeurd.

3.1.5 Recurrente (terugkerende) taken

- Adviezen bij de jaarrekening 2017 universiteiten en hogescholen
- Adviezen bij de begroting 2019 universiteiten en hogescholen

- Opvolging van het celkrediet en de jaarloonkosten betaald via AHOVOKS
- Opvolging van de kwartaalrapportering loonkosten
- Advies tot vrijgeven van de werkingstoelage en sociale toelagen op kwartaalbasis
- Doorgeven van het bedrag “celkrediet” per hogeschool voor het komende begrotingsjaar

3.2 PARLEMENTAIRE VRAGEN

Wanneer er parlementaire vragen worden gesteld die ten dele of geheel betrekking hebben op het toezicht door de regeringscommissarissen of wanneer zij uit hoofde van hun ambt gemakkelijker toegang hebben tot bepaalde gegevens dan bv. de administratie, wordt hen soms gevraagd (via de voorzitter van het College) om elementen van antwoord te verstrekken. Deze elementen worden dan gebruikt in het antwoord dat op de administratie wordt gecoördineerd. Ook in 2018 was dit een tweetal keer het geval.

3.2.1 **Studentenvertegenwoordiging**

(PV 335, Ann Brusseel)

Een eerste vraag had betrekking op studentenvertegenwoordigingen in de instellingen en de associaties. Meer bepaald werd input gevraagd op de volgende deelvraag:

“Kunnen de studentenvertegenwoordigers in het geval van schijnparticipatie of inbreuken op de afspraken inzake de vertegenwoordiging terecht bij de regeringscommissarissen? Zijn dergelijke gevallen reeds gemeld bij de regeringscommissarissen?”

Het antwoord dat het College aan het departement Onderwijs en Vorming heeft bezorgd, luidde als volgt:

“De studentenvertegenwoordigers kunnen in het geval van schijnparticipatie of inbreuken op de afspraken inzake de vertegenwoordiging terecht bij de regeringscommissarissen in het kader van de klachtregeling, zoals door het College van regeringscommissarissen vastgelegd in een leidraad.

Er zijn bij de regeringscommissarissen tot op heden evenwel geen gevallen bekend van concrete meldingen of klachten in deze zin, en dit noch bij de universiteiten noch bij de hogescholen.”

3.2.2 **Schorsingen en uitsluitingen studenten**

(PV 531, Chris Janssens)

Hier werd om een overzicht gevraagd van het aantal schorsingen van inschrijvingen van studenten + de reden daarvan. Tevens werd gevraagd om een overzicht van het aantal gestarte tuchtprocedures tegen studenten + de informatie in hoeveel gevallen dit tot een definitieve schorsing leidde.

Het College heeft hierover een excelbestand bezorgd met de info per instelling voor de laatste 5 academiejaren.

3.3 SECTORANALYSE

Artikel IV.122. van de CHO bepaalt in het vierde lid, 3° o.m. dat het College jaarlijks verslag uitbrengt aan de Vlaamse Regering over de financiële toestand van de universiteiten, hogescholen en associaties en over de evolutie van het personeelsbestand van universiteiten en hogescholen. In 2011 werd een eerste globaal rapport voor de hogeronderwijssector gerealiseerd, m.b.t. 2009.

In 2018 zag een achtste globaal verslag het licht, m.b.t. het jaar 2016. Hoewel het verslag uit drie duidelijk afgescheiden onderdelen bestaat (hogescholen, universiteiten en associaties) wordt er in de mate van het mogelijke naar eenvormigheid in de verslaggeving gestreefd waardoor de verschillende bijdragen tot op zekere hoogte vergeleken kunnen worden.

Het verslag wordt enkel digitaal, via de website, aangeboden. De minister van Onderwijs en haar medewerkers voor het hoger onderwijs, de universiteiten, hogescholen, associaties, de fractieleiders van de in het Parlement vertegenwoordigde politieke partijen en diverse belangengroepen in het hoger onderwijs krijgen automatisch een attendering als een nieuw verslag gepubliceerd is. Ook verschillende vertegenwoordigers uit de pers ontvangen een mailbericht.

Deze sectoranalyse blijkt ook vandaag zeer nuttig en levert belangrijke informatie op voor beleidsmakers en hogeronderwijsentiteiten zelf die er dankbaar gebruik van maken bij hun financieel beleid.

Het toezichtdecreet van 1 maart 2019 bepaalt dat de sectoranalyse in de toekomst klaar zal moeten zijn op 1 september van het jaar volgend op het jaar waarop het betrekking heeft.¹² Daarom werd reeds in 2018 gestart met een inhaaloperatie. Eind 2018 was men al goed gevorderd met het verslag over 2017.

Alle rapporten zijn consulteerbaar op de website van het regeringscommissariaat:

<http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/toezicht-hogescholen-en-universiteiten>

¹² Voor het eerst met betrekking tot de sectoranalyse over het jaar 2019.

4 OPTIMALISERING VAN DE DIENSTVERLENING VIA VEREENVOUDIGING EN PLANLASTVERMINDERING

Aangezien de overheid streeft naar vereenvoudiging en planlastvermindering sluiten de bijdragen die de regeringscommissarissen daartoe leveren eigenlijk ook nauw aan bij de realisatie van het beleid.

4.1 SINGLE AUDIT

Ook in 2018 zijn de regeringscommissarissen zich blijven inspannen om overeenkomstig de bepalingen van het BVR single audit een daadwerkelijke vereenvoudiging en terugdringing van de planlast te realiseren. Inzonderheid kan hier worden vermeld het opstellen van een controlekalender (meestal voor een periode van een jaar) waarop de controleactiviteiten van alle controleactoren gevat door het BVR (en aangevuld met deze van het Rekenhof) worden vermeld. Op deze wijze is het voortdurend duidelijk waar er overlappingen in controleactiviteiten zouden kunnen zijn en kan er geschoven worden met controleperiodes (spreiding van controles) of kunnen bepaalde controles zelfs geschrapt worden omdat ze al door een andere controleactor worden gedaan. Terzelfder tijd kunnen afspraken worden gemaakt tussen de controleactoren om resultaten van controles aan elkaar door te geven. Dit alles gebeurt meestal op de in artikel 6 van het BVR bedoelde samenkomsten van de controleactoren op initiatief van de bevoegde regeringscommissaris.

4.2 SJABLONEN

Het wordt door de instellingen als zeer faciliterend ervaren wanneer er een eenvormig sjabloon of minstens een gemeenschappelijk stramien wordt aangereikt bij bevragingen. Zo werd het reeds bestaande sjabloon voor de bevraging m.b.t. de implementatie van de taalregeling opnieuw verfijnd en verduidelijkt. Ook met betrekking tot de systeem audits werd er gebruik gemaakt van een gemeenschappelijk raamwerk en werd een reeks uniforme vragen met heel concrete to do's aan de instellingen bezorgd.

4.3 VOORTSCHRIJDENDE DIGITALISERING

Om de papiermassa en planlast van de instellingen te beperken wordt zoveel mogelijk van digitale informatieuitwisseling gebruik gemaakt (o.m. sharepoints, toegang tot websites, mailings, Mijn Onderwijs).

4.4 HET TOEKOMSTIG TOEZICHT

Ook bij het nadenken over het toekomstig toezicht wordt veel aandacht besteed aan het terug-

dringen van de planlast. Een belangrijk element hierbij is, naast het single-auditgegeven, de visie dat naarmate interne audit en risicomanagement beter in een instelling geïmplementeerd zijn dit tot een minder strak administratief toezicht zal leiden.

5 BEROEPEN, KLACHTEN EN VRAGEN IN HET KADER VAN DE OPENBAARHEID VAN BESTUUR

5.1 BEROEPEN

Er werden in 2018 door de regeringscommissarissen geen beroepen ingediend. Het voorkomen van beroepen door tijdig en nauwgezet advies vooraf wordt door de regeringscommissarissen als een sterk punt van hun toezicht beschouwd.

5.2 KLACHTEN

Sinds 1 juli 2014 hanteert het College van regeringscommissarissen een “Praktische leidraad klachtenbehandeling”. In 2018 werden er 8 formele klachten in de zin van deze leidraad geregistreerd. In de schoot van het College van regeringscommissarissen wordt een register van de klachten in de zin van deze leidraad bijgehouden.

5.2.1 Tabeloverzicht

Klachten 2018	Ingediend	Ontvankelijk	Ingetrokken	Gegrond	Deels gegrond	Ongegrond	Tijdig afgehandeld
universiteiten	4	4	0	1	1	2	4
hogescholen	4	3	0	1	0	2	4
Totaal	8	7	0	2	1	4	8

5.2.2 Inhoud van de klachten

- Een personeelslid van een universitair ziekenhuis had eerder al een klacht ingediend tegen het feit dat zij niet in aanmerking kwam voor de betrekking van diensthoofd abdominale en kinderheekunde en vooral het concreet optreden daarbij van de gedelegeerd bestuurder. Er werd haar manifest inzage in documenten geweigerd en er bleek geen verdere communicatie met een meerdere mogelijk. In 2018 bleek er ineens een belangrijke brief op te duiken die noch het personeelslid noch de regeringscommissaris eerder gezien had. Het personeelslid diende hierop een nieuwe klacht in.

De nieuwe klacht werd ongegrond verklaard omdat het document noch in het personeelsdossier noch in de bundel die aan de regeringscommissaris werd voorgelegd, stak. Tijdens de initiële behandeling van de klacht werd nooit naar dit schrijven verwezen. Er kon naderhand dan ook geen rekening meer mee worden gehouden. Betrokkene is inmiddels overigens uit dienst gegaan.

- Een personeelslid van een universitair ziekenhuis diende een reeks deelklachten in m.b.t. een sollicitatie die niet aanvaard was. Hij beklagde zich vooral over grote onduidelijkheid.

De klacht werd deels gegrond bevonden en werd afgehandeld volgens de formule “rechtstreeks minder formele behandeling”, een formule voorzien in de leidraad van het College als een beroep niet meer tot de mogelijkheden behoort. De regeringscommissaris heeft het bestuur van het ziekenhuis schriftelijk aanbevolen om de bepalingen rond uitdrukkelijke, afdoende en dus duidelijke motivering beter na te leven.

- Een personeelslid van een privaatrechtelijke universiteit diende een klacht in tegen de niet verlenging van een SRP¹³-project.

De klacht werd gegrond bevonden wegens procedurefouten. De procedure diende van voor af aan te worden herbegonnen.

- Een personeelslid van een privaatrechtelijke universiteit was van mening dat het herhaaldelijk aanstellen op basis van eindige contracten niet in overeenkomst is met de Europese regelgeving.

Wegens het ontbreken van een beslissing in deze zin van het universiteitsbestuur werd de klacht tot bewijs van het tegendeel ongegrond verklaard. De betrokkene heeft daarna niets meer van zich laten horen.

- Een ouder van een studente aan een privaatrechtelijke hogeschool meende dat zijn dochter gediscrimineerd werd door de beperkte betalingsmodaliteiten die de hogeschool voorzag bij haar inschrijving.

De hogeschool heeft het inschrijvingsproces grotendeels geautomatiseerd hetgeen de kans op foute verwerkingen minimaliseert. Andere betalingswijzen staat de hogeschool uitzonderlijk toe ingeval van schuldbemiddeling hetgeen in deze casus niet van toepassing was. De klager meende dat deze verschillende behandeling een schending is van het gelijkheidsbeginsel dat specifiek voor studenten in de CHO is ingeschreven in artikel II.276, § 1.

De verschillende behandeling is evenwel voldoende geobjectiveerd aangezien personen in schuldbemiddeling niet altijd zelf betalingen kunnen uitvoeren.

De klacht was derhalve ongegrond.

- Een studente van een privaatrechtelijke hogeschool beklagde zich over over het gebrek aan inspraak over de onderwijsactiviteiten. Zij uitte haar kritiek over een opleidingsonderdeel per mail gericht aan de verantwoordelijke docenten. Hierbij zette de studente alle medestudenten van de opleiding in cc. Zij vroeg aan de geadresseerde een antwoord voor alle studenten. De ombuds is tussengekomen. Vanuit de opleiding en de ombuds werd aan de studente uitdrukkelijk gevraagd om niet langer op deze manier te communiceren. De studente ging hiermee niet akkoord en meende zich te kunnen beroepen op de vrijheid van meningsuiting. Zij bleef dezelfde werkwijze hanteren. Bij ordemaatregel heeft de hogeschool de studente een waarschuwing gegeven.

¹³ Strategic Research Project.

Het recht op vrije meningsuiting is geen vrijgeleide voor de student om voorgescheven gedragsregels en procedures naast zich neer te leggen en om bij het personeel van de hogeschool naar believen misbaar te maken over de organisatie van onderwijsactiviteiten. De hogeschool organiseert inspraak via studentenvertegenwoordigers en inspraakorganen. Deze studentenvertegenwoordigers mogen geen nadelen of sancties ondervinden voor daden in uitoefening van hun mandaat. Betrokkene bleek echter geen vertegenwoordiger te zijn en handelde op eigen houtje. Het participatiereglement voorziet dat de individuele student het recht heeft om gehoord te worden op de vergadering van de opleidingsstudentenraad. De ombuds van de betrokken opleiding probeerde tevergeefs in gesprek te gaan met de studente. De studente kon niet aantonen dat de hogeschool onrechtmatig gehandeld had.

De klacht was bijgevolg ongegrond.

- Een ouder beklaagde zich over de inschrijving van zijn zoon bij een privaatrechtelijke hogeschool. De student had het 1ste bachelorjaar in een andere Vlaamse hogeschool gevolgd. Voor de inschrijving in het academiejaar 2018-2019 trachtte de student begin september 2018 duidelijkheid te krijgen over zijn toekomstig studietraject en studieduur aangezien hij meende recht te hebben op een aantal vrijstellingen via de eerder behaalde creditbewijzen. De student heeft uiteindelijk zijn inschrijving geannuleerd. Het studiegeld heeft de hogeschool teruggestort met uitzondering van het vast gedeelte. De ouder wenste nu ook het vast gedeelte te recupereren omdat de hogeschool in gebreke bleef om een individueel studietraject vast te leggen. Volgens het onderwijsreglement engageert de hogeschool zich om de vrijstellingsbeslissing zo spoedig mogelijk aan de student schriftelijk mede te delen en ten laatste binnen 30 kalenderdagen na aanvang van het academiejaar. De hogeschool heeft na een intern onderzoek vastgesteld dat de begeleiding in dit geval gebrekkig was. De hogeschool heeft het vast gedeelte van het studiegeld teruggestort.

De klacht was gegrond.

- De raadsman van een personeelslid van een publiekrechtelijke hogeschool diende klacht in bij de regeringscommissaris omdat dit personeelslid belemmerd zou worden in zijn onderzoekswerkzaamheden. De klacht stond in direct verband met een hangende beroepsprocedure bij het college van beroep inzake tucht, die het personeelslid heeft opgestart nadat hij door de hogeschool tijdelijk werd geschorst.

Aangezien de tuchtprocedure hangende was, werd de klacht onontvankelijk verklaard.

Naast de formele klachten werd aan de regeringscommissarissen ook in 2018 geregeld advies gevraagd n.a.v. mogelijke conflictdossiers, zowel van de zijde van personeelsleden als van de zijde van de instelling zelf.

5.3 OPENBAARHEID

In 2018 werd drie keer werd formeel een beroep gedaan op het decreet “openbaarheid van bestuur”¹⁴ om documenten te mogen inkijken/ontvangen. Eén keer betrof het de leidraad klachtrecht van het College en twee keer ging het om voor de aanvrager relevante stukken uit een bestuursvergadering. Telkens werden de aanvragen ingewilligd.

In de schoot van het College van regeringscommissarissen wordt een register van dergelijke aanvragen bijgehouden.

¹⁴ Decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur.

6 PERSONEEL, BUDGET EN INFRASTRUCTUUR

Artikel IV.122, vierde lid, punt b van de CHO stelt dat het College belast is met een billijke en objectieve verdeling van de beschikbare personeelsleden en middelen over de diensten van de commissarissen van de Vlaamse Regering bij de hogescholen en de universiteiten, desgevallend voor de vorming van regionale teams.

6.1 PERSONEEL

6.1.1 Personeelsbezetting op 31-12-2018 in VTE

Functie	Benoemd	Gedetacheerd	Contractueel	Totaal
regeringscommissaris	5			5
medewerker niveau A	9,8	1	1	11,8
medewerker niveau B	1	1,8		2,8
medewerker niveau C	3,3	1	2	6,3
Totaal	19,1	3,8	3	25,9

6.1.2 Personeelsbewegingen in 2018

In 2018 waren er verschillende personeelsbewegingen bij de regeringscommissariaten.

In vergelijking met 2017 is het personeelskorps van de commissariaten met 3,1 VTE afgenomen:

- Één regeringscommissaris ging met pensioen;
- Twee gedetacheerde personeelsleden (beiden met een opdracht van 80%) gingen elders werken;
- één voltijds personeelslid ging halftijds werken voor het regeringscommissariaat (en halftijds elders).

6.2 BUDGET

Reeds in 2012 werd de basis gelegd voor een zorgvuldig, accuraat en goed uitgekend opvolgingssysteem m.b.t. het budget van de verschillende regeringscommissariaten. Sinds 2013 functioneert dit systeem nagenoeg vlekkeloos. Veel betalingen verlopen inmiddels ook digitaal, zonder manuele tussenkomst van het regeringscommissariaat.

In 2018 bedroeg het globaal beschikbare werkingsbudget 659.000 EUR¹⁵, dit was 4.000 EUR meer dan het jaar ervoor. De verschillende regeringscommissarissen legden ieder voor hun eigen dienst een begroting voor aan de voorzitter van het College. Daarnaast werd er ook een beperkt bedrag voorzien voor het College zelf, inclusief een minimale reserve. Dit alles werd verder in een constructieve sfeer besproken en finaal werden de definitieve budgetten per commissariaat vastgelegd, uiteraard binnen het totale budget van 659.000 EUR.

Ook in 2018 werden de facturen en aanrekeningen m.b.t. de deelbudgetten nauwgezet opgevolgd. Dit levert een transparant en gedetailleerd plaatje op van de evolutie van het budget als geheel, maar ook van de deelbudgetten van de verschillende commissariaten en het College. Geregeld wordt er hierover gecommuniceerd en overlegd op de Collegevergaderingen in het algemeen en tussen de voorzitter van het College en de administrateur-generaal van AHOVOKS in het bijzonder.

Het College schreef zich ook in 2018 loyaal in de algemene besparingen in en sloeg daartoe het reeds eerder ingeslagen pad verder in.

6.3 INFRASTRUCTUUR

Het huurcontract voor het commissariaat hogescholen in Gent werd tegen 30 september 2018 stopgezet. De regeringscommissaris die er gehuisvest was, ging op 1 oktober 2018 met pensioen en voor zijn medewerkers werd er ruimte voorzien op het commissariaat van de regeringscommissaris bij de UGent.

¹⁵ Het betreft hier het bedrag voor zuivere werking en detacheringen. De salarissen van niet-gedetacheerde medewerkers worden elders aangerekend.

7 INTERNE WERKING

7.1 VERSLAG WERKZAAMHEDEN REGERINGSCOMMISSARISSEN IN 2017

Het rapport werd opnieuw volledig gerealiseerd door de commissariaten zelf, zoveel als mogelijk in overeenstemming met de huisstijl van de Vlaamse overheid. Het rapport bevat een heldere beknopte weergave van de belangrijkste taken en realisaties van het werkjaar zowel wat de individuele regeringscommissarissen als wat het College van regeringscommissarissen betreft.

7.2 WIJZIGINGEN IN HET TOEZICHTGEBIED

In het jaar 2018 deden er zich geen fusies voor in de hogeronderwijssector.

Op 1 oktober 2018 ging regeringscommissaris Wim Leybaert met pensioen. De hogescholen waarover hij toezicht had, werden daarop toegewezen aan zijn collega's commissarissen Johan Dhondt (2), Yannick De Clercq (4) en Jozef De Cuyper (2). Eén hogeschool onder het toezicht van Nadine Van Haecke verschoof naar Jan De Groof. Nieuw en ook reeds een voorafname op het toekomstige toezichtmodel was dat de strikte scheiding tussen regeringscommissaris bij de universiteiten en regeringscommissaris bij de hogescholen hiermee doorbroken werd. De medewerkers van de heer Leybaert gingen over naar het commissariaat van de heer De Clercq, maar bleven, in opdracht van de nieuw bevoegde commissaris, grotendeels wel de hogescholen behandelen die ze voorheen behandelden.

De verdeling van de hogeronderwijsentiteiten over de verschillende regeringscommissarissen aan het einde van 2018 werd bijgevoegd als bijlage, maar de meest actuele toestand kan altijd teruggevonden worden op de website van het regeringscommissariaat.

7.3 MIJN ONDERWIJS

De regeringscommissarissen verkregen in 2018 toegang tot de applicatie "Mijn Onderwijs". Dit is een informatiedoorgeefluik voor alle onderwijsniveaus dat studentengegevens en financieringsgegevens bevat en dat wordt gevoed door de overheid (niet door de instellingen zelf). Dit was ook nodig aangezien sinds 1-10-2018 wat voorheen via de postbus van AHOVOKS werd verstuurd, in principe nog enkel via 'Mijn Onderwijs' wordt aangeboden. De regeringscommissarissen hebben voor de hogeronderwijsentiteiten waarvoor zij bevoegd zijn beheerdersrechten gekregen en kunnen die (al dan niet beperkend) ook toekennen aan hun medewerkers.

7.4 OVERHEIDSOPDRACHTEN

Het College besliste in oktober 2017 om het jaarabonnement op de Mercatus databank overheidsopdrachten nog éénmaal te verlengen.¹⁶ In opdracht van het College heeft de secretaris maandelijks een update van de belangrijkste publicaties verzorgd en hierover gerapporteerd aan alle commissarissen en de met overheidsopdrachten belaste medewerkers.

7.5 GESTRUCTUREERDE SAMENWERKING

De 5 regeringscommissariaten¹⁷ opereren voor de dagelijkse taken als volwaardige diensten en grotendeels autonoom van elkaar. Daarnaast zijn er diverse vormen van samenwerking, formeel en informeel, rond grote principes, gemeenschappelijke opdrachten of technische kwesties waar meerdere commissariaten mee geconfronteerd worden.

Er zijn vooreerst de formele en minder formele vergaderingen van het College van regeringscommissarissen (zie punt 1.2). Daarnaast worden er geregeld werkgroepen geïnstalleerd, doorgaans onder het voorzitterschap van de voorzitter van het College, maar verder vaak, hoewel niet uitsluitend, samengesteld met medewerkers. In 2018 was dit, uitzonderlijk, eerder sporadisch het geval.

Wel werd in 2018 zoals steeds over de commissariaten heen samengewerkt met betrekking tot o.m.:

- het aanleveren van de basistabellen voor het sectorverslag van zowel hogescholen, universiteiten als associaties: een medewerker van een commissariaat hogescholen levert deze gegevens voor alle drie de geledingen aan;
- het geven van advies inzake overheidsopdrachten: er kunnen vragen worden gesteld aan een medewerker-expert van een commissariaat bij de universiteiten;
- het opstellen van de jaarlijkse richtlijnen voor begrotingen en jaarrekeningen binnen de sector hogescholen. Ingevolge de verschuiving van een aantal hogescholen naar de commissariaten bij de universiteiten werd aan de vergadering die hier rond werd georganiseerd ook geparticipeerd door de secretaris van het College.

7.6 TPOW

Het College besliste in oktober 2017 dat het TPOW-principe (tijd- en plaatsonafhankelijk werken) in de commissariaten kan worden toegepast op voorwaarde dat aan alle randvoorwaarden is voldaan. Iedere regeringscommissaris evalueert dit voor zijn of haar dienst. Het is nog altijd de lijnmanager die beslist wie thuis of in een VAC kan werken. Sinds 2018 wordt het TPOW-principe meer en meer in de regeringscommissariaten toegepast.

¹⁶ Begin september 2018 liep het af.

¹⁷ Tot en met 31 september 2018 waren dat er 6.

7.7 DIVERSITEIT

Binnen het regeringscommissariaat wordt ook aandacht besteed aan diversiteit. Het personeelsbestand vertoonde in deze zin in 2018 volgende kenmerken:

- het procentueel aandeel vrouwelijke werknemers bedroeg 46,72%¹⁸;
- er is één personeelslid bij het commissariaat tewerkgesteld op basis van het systeem van voorbehouden betrekkingen.

7.8 VORMINGSACTIVITEITEN / TOELICHTINGEN

Op geregelde tijdstippen worden er, meestal in de schoot van het College, vormingsactiviteiten georganiseerd. Sommige ervan worden ook gevolgd door medewerkers van de regeringscommissarissen.

In 2018 waren dit o.m.:

Benaming

1. Toelichting HBO, lerarenopleiding en kwaliteitszorgstelsel
2. Workshop Risicoanalyse en risicomanagement
3. Mijn Onderwijs
4. De toekomst van het Vlaamse Onderwijs

Infoverstrekker

Linda De Kock (23-1-2018)
Audit Vlaanderen (18-4-2018)
AHOVOKS (26-9-2018)
Vlaamse Juristen Vereniging
(22 en 23-11-2018)

¹⁸ Hierbij dient te worden opgemerkt dat er een groot verschil is tussen de regeringscommissarissen zelf (slechts 20% is vrouwelijk) en de medewerkers (53,11% vrouwen).

8 NAAR EEN SLANKER DOCH EVEN PERFORMANT TOEZICHTMODEL

De conceptnota “Een slanker toezichtmodel voor het Vlaamse Hoger Onderwijs” werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 30 september 2016. Hiermee werd de basis gelegd voor een aangepast, maar niettemin performant toekomstig toezicht dat, na een transitieperiode, in 2019 zijn definitief beslag zal krijgen. In 2018 werd een ontwerp van decreet opgesteld (goedgekeurd op 1-3-2019) dat hiervoor een regelgevend kader creëert. In het nieuwe toezicht komen single audit en risicoanalyse centraal te staan.

In 2018 werden, al dan niet in samenwerking met het kabinet en AHOVOKS, de volgende werkzaamheden in dit kader verricht.

8.1 MINISTERIËLE OPDRACHT

Met haar brief van 27 november 2017 bezorgde minister Crevits het College een nieuwe opdracht m.b.t. het toekomstige toezicht. Er werd tegen 1 april 2018 naar de visie van het College gevraagd m.b.t.:

- de uitbouw van de interne audit van de universiteiten en hogescholen;
- de mate waarin en de manier waarop de regeringscommissarissen de controle uitoefenen binnen andere instellingen dan de universiteiten en de hogescholen, met bijzondere aandacht voor de universitaire ziekenhuizen;
- de invulling van de wettelijkheidscontrole;
- de toekomstige rol van het College en de voorzitter van het College.

In het antwoord van het College, d.d. 29 maart 2018, werd uitvoerig op al deze items ingegaan, en werd met name het eerste item, de uitbouw van de interne audit, gestoffeerd met een overzichtstabel waarin diverse aspecten hiervan per hogeronderwijsentiteit¹⁹ in kaart zijn gebracht. Bovendien werd op eigen initiatief een luik toegevoegd m.b.t. risicomanagement.

Wat de uitbouw van de interne audit betreft, kwamen achtereenvolgens aan bod: de basisdocumenten (Corporate Governance Code, Audit Charter), het Auditcomité, de Auditdienst, een zelfinschatting door de entiteit en een inschatting van de bevoegde regeringscommissaris. Wat het extra luik risicomanagement betreft, ging de aandacht naar het risicomanagementplan, de procesidentificatie, de risico-identificatie en opnieuw een zelfinschatting door de entiteit en één door de regeringscommissaris.

¹⁹ Het College heeft inderdaad geopteerd om naast de universiteiten en de hogescholen ook de andere entiteiten waar de regeringscommissarissen toezicht op uitoefenen (zoals de associaties, de universitaire ziekenhuizen, het ITG, het FPG en de AMS) in het overzicht op te nemen.

Wat het toezicht op andere entiteiten dan universiteiten en hogescholen betreft, deelde het College de minister vooreerst mee dat (ook) in de universitaire ziekenhuizen het toezicht zeer divers is. Niet alleen het financieel toezicht, ook de beheersovereenkomsten, de overheidsopdrachten en personeelsaangelegenheden vallen onder het toezicht van de regeringscommissaris. Tevens werd een opsomming gegeven van aspecten die naar het oordeel van het College ook in de toekomst deel dienen te blijven uitmaken van het toezicht op de universitaire ziekenhuizen.

Daarnaast werd een beknopte toelichting gegeven van de specifieke controlemodaliteiten m.b.t. de associaties, de protestantse faculteiten, de bijzondere universitaire instituten, de vzw's, spin-offs en spin-off ondersteunende bedrijven, de Vlerick Business School, het AMS, het Pensioenfonds UGent en UZ Gent OFP, de vzw Kinderdagverblijf UZ Gent, het ITG en de tUL.

Wat de invulling van de wettelijkheidscontrole betreft, door het College geherformuleerd als (het iets ruimere) wettigheidscontrole, werd het standpunt verdedigd dat dit de kern moet blijven van het toezicht door de regeringscommissarissen als vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering. Dit dient de ministeriële verantwoordelijkheid.

Wat ten slotte de toekomstige rol van het College en zijn voorzitter betreft, gaf het College mee dat de invulling grotendeels dezelfde kan blijven, met misschien nog iets meer nadruk op zijn coördinerende rol. Ook verdient het aanbeveling dat de voorzitter bij overleg met de regeringscommissarissen de eerste gesprekspartner blijft van minister en administratie, waar het algemene zaken betreft.

8.2 TRANSITIESTUURGROEP EN WERKGROEPEN IN HET KADER VAN HET (NIEUWE) TOEZICHT

In 2017 werd een transitiestuurgroep opgericht bestaande uit vertegenwoordigers van het kabinet van minister Crevits, van AHOVOKS en van het College van regeringscommissarissen. Namens het College participeerden Johan Dhondt (voorzitter) en Nadine Van Haecke (regeringscommissaris) aan de stuurgroep.

De stuurgroep die werd opgericht om de transitie van het toezicht te coördineren en te begeleiden, kwam in 2018 nog een drietal keren samen. Dit gebeurde zeer sporadisch ook nog eens met de werkgroepen van medewerkers geïnstalleerd onder begeleiding van AHOVOKS, respectievelijk rond het toezichtsplan, HR / personeelsplan en facility.

8.3 ONTWERPDECREET

Reeds op 30 september 2016 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota "Een slanker toezichtmodel voor het Vlaamse Hoger Onderwijs" goed. Daarin werd voorzien dat een aldus beschreven afgeslankt en deels anders ingevuld toezicht zijn definitief beslag zal krijgen in 2019.

In 2018 werd hiertoe een decreet voorbereid (= het toezichtdecreet) dat uiteindelijk op 1 maart 2019 zou worden goedgekeurd. De meeste artikelen daarvan treden pas op 1 september 2019 in werking. De belangrijkste nieuwigheden zijn de volgende:

- Er worden maximaal 5 commissarissen door de Vlaamse Regering benoemd die belast zijn met het toezicht op de hogescholen en de universiteiten.
- De Vlaamse Regering wijst het toezicht op elke hogeschool en elke universiteit toe aan een commissaris voor hernieuwbare termijnen van 5 jaar waarbij iedere commissaris belast is met het toezicht op ten minste één hogeschool en ten minste één universiteit.
- De commissarissen van de Vlaamse Regering oefenen hun toezichtstaken uit volgens het single-auditprincipe.
- De toezichtstaken omvatten (o.m.) het samen met andere actoren door de instelling gevoerde risicomanagement evalueren, het opvolgen van de risicoanalyse en de werking van de interne auditorganen van de instellingen en er desgevallend opmerkingen op formuleren, thema-onderzoeken.
- Het toezicht van de commissarissen heeft ook betrekking op het onderzoek van de rekeningen uitgedrukt in ESR en de naleving van de richtlijnen daarover.

Ook met betrekking tot het College zijn er enkele bijkomende accenten:

- De voorzitter van het College zorgt voor de coördinatie van de werkzaamheden van het College en fungeert als aanspreekpunt voor materies die het gehele hoger onderwijs betreffen.
- Het College zal een gemeenschappelijk werkkader opstellen voor alle commissarissen.
- Het College zal een jaarlijks controleprogramma Hoger Onderwijs opstellen binnen het kader van de single audit, met aanduiding van de timing en planning van hun werkzaamheden en van de werkzaamheden van de andere toezichthouders binnen het hoger onderwijs. Ook de planning van de meta-onderzoeken en meta-audits wordt in principe in dat controleprogramma opgenomen.
- Het verslag over de werking van de regeringscommissarissen verdwijnt.

8.4 WERKGROEP RISICOMANAGEMENT

Anticiperend op zijn nieuwe toezichtstaak ten aanzien van risicomanagement en risicoanalyse heeft het College van regeringscommissarissen aan mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Onderwijs, op 26 juni 2018 een nota met een aantal voorstellen bezorgd met betrekking tot de evaluatie van het risicomanagement in het hoger onderwijs.

Met haar brief van 22 oktober 2018 heeft de minister hierop gunstig gereageerd. Zij is van oordeel dat de nota van het College plausibele aanzetten bevat voor de uitbouw van het risicomanagement als onderdeel van het nieuwe toezichtmodel hoger onderwijs. Eén van de voorstellen betreft de oprichting van een gemengde werkgroep. De minister gaat akkoord met de oprichting ervan maar vraagt wel om hierbij het single-auditprincipe maximaal te respecteren en wijst er ook op dat de nieuw in dienst tredende regeringscommissarissen hierin ook nog een inbreng dienen te hebben.

Eind 2018 werd dan ook het initiatief genomen om een aantal actoren (VLIR, VHLORA, IBR, Departement Financiën en Begroting, Rekenhof en AHOVOKS) te contacteren met de vraag of zij wensten te participeren in een dergelijke werkgroep en wie zij, in voorkomend geval, zouden afvaardigen. De brieven zouden finaal pas begin 2019 vertrekken, omdat men wenste te wachten op het fiat van de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement aan het decreet “toezicht”, op 20 februari 2019.

8.5 INFORMATIEBEHEERSPLAN

Grotendeels in voorbereiding van het toekomstige toezicht en de ermee gepaard gaande verhuis naar een centrale werkplek werd in 2018 een begin gemaakt met een informatiebeheersplan (IBP) voor het regeringscommissariaat. Een IBP is het basisinstrument voor het optimaal beheren van informatie en bevat een overzicht van de reeksen proces gebonden informatie, gekoppeld aan processen/taken, voorzien van beheersregels en de verantwoording ervan. Tevens dient hieraan een bewaartermijn en een bestemming te worden toegekend.

BIJLAGE

Coördinaten en toezichtsentiteiten per regeringscommissaris (situatie op 31-12-2018)

Johan Dhondt (voorzitter van het College van regeringscommissarissen)

Generaal Jacqueslaan 139

1050 Brussel

Tel.: 02 649 81 75

Email: regeringscommissaris@vub.ac.be

- * Vrije Universiteit Brussel
- * Universitair Ziekenhuis Brussel
- * Universitaire Associatie Brussel
- * Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid Brussel
- * Instituut voor Tropische Geneeskunde
- * Erasmushogeschool Brussel
- * LUCA School of Arts (LUCA)

Jozef De Cuyper

Waaistraat 6

3000 Leuven

Tel.: 016 32 45 62

Email: jozef.decuypere@kuleuven.be

- * KU Leuven
- * Universitair Ziekenhuis Leuven
- * Associatie KU Leuven
- * Evangelische Theologische Faculteit Leuven
- * Katholieke Hogeschool Vives Noord
- * Katholieke Hogeschool Vives Zuid

Yannick De Clercq

Sint-Pietersnieuwstraat 25

9000 Gent

Tel.: 09 264 30 70

Email: yannick.declercq@ugent.be

- * Universiteit Gent
- * Universitair Ziekenhuis Gent
- * Pensioenfonds UZ Gent OFP
- * VZW Kinderdagverblijf UZ Gent "De Knuffelboom"
- * Associatie Universiteit Gent
- * Arteveldehogeschool

- * Hogeschool Gent
- * Hogeschool West-Vlaanderen
- * Odisee

Jan De Groof

Arthur Goemaerelei 52

2018 Antwerpen

Tel.: 03 238 11 55

Email: jan.degroof@uantwerpen.be

- * Universiteit Antwerpen
- * Universiteit Hasselt
- * Universitair Ziekenhuis Antwerpen
- * Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen
- * Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg
- * Transnationale Universiteit Maastricht (relatieambtenaar)
- * Antwerp Management School (relatieambtenaar)
- * Hogeschool PXL

Nadine Van Haecke

Lange Ridderstraat 42

2800 Mechelen

Tel.: 015 45 32 90

Email: nadine.vanhaecke@regcom.be

- * Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen
- * Hogere Zeevaartschool Antwerpen
- * Karel de Grote Hogeschool, Katholieke Hogeschool Antwerpen
- * Thomas More Kempen
- * Thomas More Mechelen-Antwerpen
- * UC Leuven
- * UC Limburg